

« Զանն իտերիզ քի Պապը-Ալի քենտի  
Թէպաասընըն Էունանիսթանա նագլ օ-  
լունմասը իլին շէտիտ սուրէթտէ բըրօ-  
թէսթօ իթմիշ տիր, վէ պու խուսու-  
սու քէնտի հուգուգունա քեամիլէն մու-  
ղայիր ատտ իթմէքտէ տիր. հիւքիւմէթի  
սէնիկէ, աօաքիրի Շահանէնին կիրիտիլ-  
լէր հագգընտա շէտիտ մուամէլէտէ պու-  
լունմուշ օլտուղունու քեամիլէն ձերհ  
իթմիշ օլուպ, վէ պու ձերհ իսէ օլ մեր-  
թէպէ աշիքեար սուրէթտէ իպրագ օ-  
լունմուշ տուր քի, Ֆրանսաղ պէ Ալսթ-  
րիա տէվէթլէրի, կիրիտտէ պուլունան  
քէնտի մասաահաթ կիւգայաւորնտան Եւ-



նիտէն մալիւմաթ իսթէմիշէր տիր . Աւաղըմըզ մալիւմաթա նէզարէն , Կիրիտ տէ մուհարէպէ իթմէնէն պիտուչ քիմ սէլէրի գըրմըշար խապէրի , Հանեատաքի Բուսիա գոնսօլսուստան չըգմըշ օլտուղու շիմտիլիք թէպէյնիւն իթմիշ օլտուպ , վէ տիւէլի սայիրէ գոնսօլսարը տախի մուճայիլէյն Բուսիա գոնսօլսուստան հիքեանէտինէ իգնա օլարագ , անըն թէրգիմ իյլէմիշ օլտուղու թաթօրթօսուստու իմգալամըշար տրո . մէզքիւր դագէթա նըն գալլինձէ Պապը-Ալինին բրօթէսթօ նամէսի շու վէճիլէ պաշլամըշ աըր , Եւ կէրչի իիսթիլայ պու գատար ուղուս միւտա տէթ սիւրմիւշ իսէ , պու տախի զօրպալըզա գարըզ պիգիմ գիեատէսիյլէ էմրի ի թիտալ իւզրէ պուլուսմամըզտան նէշէթ իթմիշ տիր .

Պատէհու Ալի բաշա հազրէթէրի , ասաքիւրի Շահանէ հազգընտա գուհուրա կէլմիշ օլան իթիթիլարը սուրէթի գալլիէտէ ճէրհ իտէրէք Եւ Ֆքեարը ամմէ մուշմաճէհէսիւնա պու թարգ պիր լէքէ գապուլ իտէմէյիզ Կուլլըմուշարտըր . Գարը վէ չօճուգլարըն նազլ օլուսմաար խուսուսու հազգընտա միւշարիլէյն հազրէթէրի շու վէճիլ իւզրէ սէյլէմիշէր տիր . իսթիլայն նէթիճէյի էսէթէնկի գինտէն օլտուղու միսիլու , էկէրչի Ֆիւվազը եէրսիզ եուրտուզ գարըլար վէ չօճուգլար պուլուսուպուտ , Եւ գիւրէյի թէրք իթմէր իսթէլլէր իսէ , մէմալթիւն սայիր հէր թարաֆլարը քէնտիլէր իշին աշըգ տըր .

Մէզքիւր դագէթա խաթմի քէլամի տէրէք , Կնասըլքի կէօրիւնիւնօր , Պապը-Ալինին գուլլանտըր լիսան տախի , գոնսօլսարըն միւթթէֆիգէն իմգալա երպ իրսալ իթմիշ օլտուգլարը թաթօրթօ նուս լիսանը գատար աշըգտան աշըզա գալլի սուրէթտէ տիր . տէմիշ տիր :

— Լիպսոնտա պուլուսան Սէվաթաւրա նամ հարպ սէֆինէսի Ամէրիգա հիւքիւմէթի էմրի իլէ , Կիրիտ սուլարընա միւթթէվէճիհէն ալաֆրանկա օգուստոս 8 տէ օլ թարաֆտան հարէքէթ իթմիշ տիր :

— Քէզալիք Ալսթրիա տէվէթի թաւրաֆընտան Կիրիտ սուլարընտա պուլուսան հարպ սէֆինէյի գոմանտանլարընա , Կիրիտլիլտէն իսթէյնիլէրի էմլին պիր մահէլլէ նազլ իյլէմէլէրի իշին էմր կիթմիշ տիր :

— Շիրատան ալաֆրանկա օգոստոս 14 թարիլիլէ Լէվանթ Հէրալտա եազըլան պիր մէթուպուտ օգուստուղուս նէզարէն , Սէրտարը Էքրէմ Էօմէր բաշա վէ Մէհմէտ բաշա հազարաթը , թահիթը գոմանտալարընտա պուլուսան ասաքիւրի Սֆազեատան չէքտիքտէն սօնրա , Հանեատա տէօնմիւշէր տիր . Օտոստոս 9 տա

Արգատի քէնտի եիւքիւնիւ Ալիա-Բուսէլիէն պօշալթտըրը էսնտա , օրատա նէ Օմանլը սօնանմաար վէ նէ տախի ասաքիւր կէօրմէմիշ օլտուպ , վէ Էօմէր բաշա հազրէթէրի Հանեատա ալտէթէրինտէ , տիւէլի էճնէպիէն հարպ սէֆինէլէրի նին Կիրիտի Ֆամիլեալարը Էուսանիսթանա նազլ իթմէթինէ գարըզ գոնսօլսարա պիր բրօթէսթօնամէ իրտալ իթմիշէր տիր . Էօմէր բաշա հազրէթէրինին մահէթինտէ պուլուսան Բրուսիալ միւրալայ Տիւպէր պէյ վէֆաթ իթմիշ տիր . Արգատի վէ Էնսօսի նաման գուրսան վաթօրլարը վէ Ֆրանսըզ , Մօսկօֆ վէ Իթալիա տէվէթէրինին հարպ սէֆինէլէրի վէ սօնրալարտա պիր Բրուսիա պէյ լիկի տախի պաշլամըշ , Էուսանիսթան իսկէլէլէրինէ Ֆամիլեա թաշըմազտա իմիշէր :

Էուսան հիւքիւմէթինին թէտարիքեաթը հարպիլէսի մէն օլուսմաարգտան պաշա , հաթթա մուլալիլի օլարագ , մուգատտէմ ինկիլթէրաեա սըրալըշ իթմիշ օլտուղու իքիզըթա զըրչիլ սէֆինէտէն մատա , պու տէֆաիւշիւնիւ օլարագ պիր գըթա տախի սըրալըշ իթմիշ , վէ տէրուսինէ Արմսթրօնկ թապիր օլուսան ճինսինէն պիւլիւքէրինտէն 5 գըթա թօրլար գոնուլաճազմըշ , վէ թայֆալարը իսէ գաթէն ինկիլթէրաեա կէօնտէրիլմիշ իմիշ :

Մէզքիւր մէթուպուտ օգուստուղուս կէօրէ , Բուսիա տէվէթի սաթտըրը եէրին պէտէլինէ մահսուպէն Ամէրիգա հիւքիւմէթինտէն 6 գըթա զըրչիլ գօրվէթ ալմըշ , վէ պու սէֆինէլէր ճիպրալթար պօղազընը կէլմիշէր օլտուպ , Բիւրէնէ վասըլ օլտուգլարընտա , Բուսա միւրալընա թէսիմ , վէ տէրուսինէ Գարա տէնիգտէն կէլմէ թայֆալար գոնուլաճազ մըշ :

Պու տէֆա Էուսան հիւքիւմէթի թաւրաֆընտան տալէթ օլուսան ինթիլաթ ասաքիւրի իւշ օլտուսա թազսիմ օլուսաճազ մըշ , պիրի Մօրատա , իքինճիսի Էուսանիսթանըն շարգ թարաֆընտա , վէ իւշիւնիւսիւ տախի թըրհալա սինօրլարը պաշընտա պուլուսաճազլար իմիշ . իւշպու օրտուլարըն գոմանտանլարը տախի եազընտա նասպ օլուսաճազլար տըր :

Էուսան գրալը սապըզ Օթօն հազրէթէրինին վէֆաթը միւսնասէպէթիլլէ , Աթինա վէ Շիրա դագէթալարընըն էքսէրիսի , քէնտի նիւսիլէրինի հիւգն օւ մաթէմ նշանէսի օլարագ էթրաֆը գարա չէմպէլլէ թապ ու նէշը իթմիշէր տիր :

Միւմայիլէյնի վէֆաթընտան սօնրա , անըն սահիհէն մէրտ վէ վաթանթըրվէր պիր քիմսէ օլտուղուս շիմտի իզարիլտէյօրլար :

— Ճիւմա իրթէսի կիւնիւ թարաֆը

մըզա Պէշիթաշտան խայրիսահ պիր գատարն թարաֆընտան Փրկիշ իշին իքի լիւրա իւսանէ իրսալինէ հիմմէթ օլուսմաար օլտուղուստան , սայիր գատարնլարա պիր իպրէթի Ֆազիլէթնիւմա օլմագ իւզրէ , մաթէչէքքիւր իլանընա միւսարաաթ իտէրիզ :

— Կէշէն հաթթաքի իլան օլուսան 192 օգգա սապուսուսն պէտէլինի իհտա իտէն զաթլարըն էսամիսի սըրասընտա Աւետիս աղա Չէրչի Պետրոսեան իշին հէր նէ գատար 212 զուրուշ իհտա իթմիշ տէսի եազըլմըշ իտէտէ , նրսիլընը քէնտիսի , վէ նրսիլընը տախի Նազարէթ աղա Չէրչի Պետրոսեանըն հիմմէթ իյլէտիլի սօնրատան անլաշըմըշ տըր :

— Տիւնքի կիւն Փրկիշտէր րուհանի գինէթ իլէ մէթթէպին թէմէլի վազ օլուսմաար , վէ խայրիսահ պուլուսուպ , վէ պազըզէվաթը համիլթէթքեարան թարաֆընտան իեանէլէր տախի իհտա գըլընմըշ իտէտէ , վաթթիմիզ օլմատըրընտան պէտանընը եարընա թէրք իտէրիզ :

— . . . Միւլէլիք .

5 օգոստոս 1867 Ասիլթանէ Ղազէթայի միւթթէպէրինիգին 426 ընճը նիւսիլէսինտէ Կէրմիր Պարթեւեան մէթթէպի իլէրիլէյնիլտէն պահա իլէ Ֆամիլեալար աճիգանէմիզ հազգընտա թէչէքքիւրի հալի պիր մէթթուպ օգուսմաար օլտուպ , պիլլէր իսէ իւպու վէ պուսա միւմաար սէնալլէրէ լաեթը միլլէթէ պիւլիւք պիր խըրմէթ իթմիշ օլմատըրընտան , աշըրը մահսուպ , վէ ֆաթթա մէթթուպու մէզքիւր իզգէթու մուհարրիլին պիլլէրի թէչիլիք նիլլէթիլլէ եազմըշ օլտուգլարը պահսլարը չիւքրանիլթիմիդի մուհիպ օլմուշ տուր . անճազ մէթթէպի մէզքիւրուսն պու տէրէճէլլէրտէ իլէրիլէմէսի , տէյիլ քի սալթ պիլլիմ դայրէթիմիզ վասըթասըլա ( իսթաղֆիրուլլան ) , իլապիւթիւն շէրիք ազալարընըն հիմմէթի , մուսալլէթի վէ խուսուսիլլէ Մանիլեան Մանիլ վէ Պէթրէքեան Յօվաննէս աղալարտան մատրուֆ պուլլուլան Ֆէտաքեարըզ վէ սէլապէթէրի զահիր վէ պահիր օլտուղու հիհէթիլլէ աղայի միւմայիլէյնիւմ վէ քէնտի չիւքէթ ազալարտան մէմուսն վէ միւթէչէքքիւրիզ :

Հէման չիւքէթ ազալարընըն իթթիֆազ վէ մուհապպէթի պազը գալարագ , մէրամը մէրդուպէլլէրինէ կէօրէ թէվֆիգաթ վէ միւտէրիս էֆէնտիլլէրէ ճէտարէթ վէ շակիրտանէ ֆիրասէթ ինսան պուլլուլաթընը ճէնապը աֆէրինէնտէն նազըեար օլան իւպու մէթթիւպիւմիզի դագէթալի միւթթէպէրինիզ միւսաաաթ իթալիլ թազտիրտէ , տէրհինէ հիմմէթ պուլուսմանըզ բէճա օլուսուր :

Սերուլլէ Սահակեան .

Բարիտէ Ալիթօր-Հիւկօնուսն թէլիթքէրտէլլէրի պուլուսան թէաթրօ օնուսլարընըն ինրայի ալէնիսի պիր միւտտէթտէն պէ



բու. Յրանսա հիւքիւմէթի թարափրնտան մէջնու օլուպ. պու կիւնէրտէ իտէ երնէ հիւքիւմէթի մէջպուրէնին էմր ու միւսաա-  
տէսի իլէ. մէրգում շէօհրէթշիար շահրին  
(հոշակաւոր բանաստեղծ) էրնանի նամ մէշ-  
հաւր թէաթրօ օեռնուռնուն իծրասընա պէտ  
վէ միւսապէրէթ օլունուպ. էհալի թարա-  
փրնտան ղիւսատէսի իլէ հիւսնի գապուրի-  
եթէթ պուլմաշ տուր:

Պու միւսապէթիլէ Յրանսանըն նէվճիւ-  
վան շուարաթ (երիտասարդ բանաստեղծ)  
քեաթիթէսի պիրտէն մախսուսէն պիր թէպ-  
րիքնամէ գալէմէ ալըպ. շահրի մէրգում վ.  
Հիւկօ ճէնապէրինին սալպի տանիւմէնտիլէ-  
րինէ պիլ իրսալ. մէրգումուն Յրանսա թօ-  
րաղընտա հազրուռն-պիրն-նէթօ օլմաեղպ.  
քէնտիլէրէ միւսապէթ վէ միւսապէրէթ (ան-  
ձապը հետը տեսնուիլ) իթմէք շէրէթինէ  
նալիլ օլմաթրգալընտան նաշի. հիւս իթ-  
տիքիլէրի էսէթի տէրունէրինի խասսէթէն ի-  
րատ վէ իթատէ պուեռնուռնուշար տըր:

Վ. Հիւկօ ճէնապէրինին տալի Պրիք-  
օէլտէն մէրգումունէ ճէվապէն թէրգիւմ պու-  
եռնուռնուգալըն թաշիրաթը մախսուսէնտի  
ղաղէթամրգը օգուեան գէվաթը միւթէպէրէ-  
տէն էհիլ մէրգըն գրատթի իլէ միւթա-  
լատսընտան քէսպի մալիւմաթ իլէյէպիլէ-  
ճէկի էմէլի իլէ պիլ թէրճէմէ պէր վէճի  
աթի ղիքրի ճալիգ կէօրիւլալ:

«Սէվիլիւ շահրիլէ. — 1859 թարիսին  
տէ վուգու պուլան ֆէննի քիթապէթ իւ-  
թիլալը (գրական յեղափոխութիւն), 1789  
տաքի իւթիլալըն պիր էսէր ու ազըպէթ-  
քնարը տըր. Վէնտիւմ թէգատալիւմ տալիլէ-  
տինին էհիլ իթաաթ պիր նէթէրի օլուպ. կէ-  
րէք քիթապէթ վէ կէրէք իւլիթէթի պէյէ-  
րիլէ (նկարական) ուսուլ ու մարիթէթի ի-  
լէ հէր պար ինգըլապը պուլթուն վէ իւթի-  
լալը տէրուն (յեղափոխութիւն մտաց. եա-  
նի քիլինին եիւրէյիտէ տուպուլ ու գարար  
պուլան քեաթիլէրի եանլը վէ պաթըլ ղիւ-  
իւմէրի քիւլիլէն պիր էթքեարի հասէնէյէ  
թէպուլ ու թաղեիլ իթմէկէ գաղըլմազ մա-  
նասընտա) իտտիասընտա ճէնկ ու ճիտալ  
իւզըրէմ. Պէնիւմ մէպտէմ տէրպէսթիլէթ,  
նիղամ ու գանուռնում տալի էմրի թէգա-  
տիւմ խուսուսու օլուպ. իլէ ու էթքեարիւմ  
իտէ. թէնվիլիլի ալիլ պատիլէթ գաղըլմազ  
տէն (միտքը գարգացընել) իպարէթ տիր:

«Նէֆսէն նաշիլգ պիր քիմէյիւմ, լաքին  
էմրի իւթիլալ պիր եէտի գուտըթիլ քիւլիլ  
տիր (ամենագորաւոր ձեռք մ'է), 19 ուն-  
ձու ասըն հէյէթի քիթապէթ ու նէշիտէթի  
(բանաստեղծութիւն) գարար ու սուպուլթ  
պուլմուշ տուր. 1850 տէվրի հաղգ սահիլի  
օլուպ. 1867 ինճի տէվրի իտէ հուգուգու մէգ-  
պուրէյի պատիլ ու թէպէյիլին իտէր: Միւշ-  
թէնիլիլ պուլունտուգումուղ սիլթ ու շէօ-  
րէթի նէվճիւվանիլէնիգ (երիտասարդական  
համբաւներ) պու սէյլէտիկիմիլըն տէլիլ ու  
պիւրհանլէրի տիր (ապացոյց):

«Ասըն հազրուռնըն սիլազ ու իէվիլի  
պիր ուսուլ ու մանթըլիլէյի ամիգա իւզըրէ  
միւթսէս տիր. պուլունէն քէշի ու ֆէնսի  
նազըս-իւլ-ուգուլ քիմէյիլէրտէն տուր օլուպ.  
պուլուն գարըն իգարըն միւթալէթիլին (ընդ-

դիմանալ) գապիլի ինթիմալի եօգ տուր:  
Միւթաղըրը օլտուգումուգ տանաթը քէպիլէ.  
ղէմանը հալիլիլըն պիր հիւսէյի մախսուսէ-  
սի վէ բուհու տուր:

«Էյ կէնձ ու միւթաշահին (պէյէնիլէ-  
ճէք) ֆիւրասէթիլէր վէ տիլպէր իտրաքլար.  
սալէնիլգտէ պու նուր շար էթրաֆա շուլէ  
փաշ վէ իէրթէյիլիսար օլտադաթը (ծաւա-  
լիլ): Պիգ քի միւսինն քիմէյիլէրիգ. վաղթի-  
միղտէ պիգէ տիւշէն ղապղայա կիրիշմիլիգ  
տիր. արթըգ սիգէ տիւշէր. կէնձէր. պու-  
նուն ֆիւթուհաթը:

«19 ունձու տէվրին բուհու իգթիլգաթըն-  
ձա. էհիլ տիւթիւսթիլին (եալիւստ սալիմին)  
փիւրսիլ ու թէճէսիւսի. (հետագորութիւն)  
ճէմիլին (գեղեցիկ բարքով) գապանին է-  
պէտ-մուգարինի պիր պիրի իլէ միւթաշահիտ  
տիրէր: Ասընըղըն գալիլ միւթէնի իէվիլ-  
լէրի (անհաւանջելի հոսանքը) քեաթիլէրի  
խուսուս ու մէսալիլի (ամենայն ինչ) օլ ագ-  
սալի մէրամ վէ ախասըն մաղսէտէ (գերա-  
գոյն նպատակ) մէպին թահիլք վէ իմալէ  
իթմէքտէ տիրէր: Նէֆսիլէ ալիտ օլան հէր  
պիր շէիլ պէր թարաֆ ղըլըպ. ղաթէն տա-  
լի մէվաաթըն մէրուհէտէն օլտուգու վէճիլ-  
լէ (ինչպէս արդէն յայտնի բան է) եալընըգ  
շուրասը գապիլէն պատիլ ու թատիլ օլու-  
նուր քի. հէր պիր գալէմ ու մէհարէթ վէ  
պէ հէր իլմ ու մարիթէթ պէյիլիտէ. օլ հիւս-  
նի ասար վէ մուհասէնաթը մալիւմէնին (ըս-  
քանչիլի արգասիք) կիւն պէ կիւն հուսուլ  
իէգիլ վէ իէվիլգաթ (արդիւնաւորել) ի-  
տիլմէսի խուսուսու իլին. պիր աշտի իթ-  
թիլիլ (գաշնակցութիւն) իմղալանըն տըր:  
Սիլիլիտէ մէտիսալընըգ պուլունան (որոնցմէ  
էք դուք եւս) օլ կիւրուհու ալիլգաթըն նէվ-  
ճիւվանըն (այն վեհանձն երիտասարդու-  
թեանը) իլմ ու քիթապէթ ղըլմընտ. շիտ-  
տէթիլ ղաթէրէ (յաղթական եռանդով) թամմ  
վէ լալըլը պիր իւթիլալըն թատարուֆու-  
նա ինթիկաճը աղիմի պուլունտուգու տէր-  
քեար տըր. նաալ քի հիւքիւմէթիլէր իլին-  
տէ տալի միւթաղիտիր: Ֆէննի քիթապէ-  
թին մէպատիսի. իլգայի սէրպէսթիլիլէթ վէ  
թէնվիլիլ ուգուլ (ազատութիւնը ընգհանրա-  
ցընել ու միտքըն լուսաւորել) գապիլէսին-  
տէն իպարէթ օլմալը տըր. ազատ օլմալը  
տըր. էվաթըն մէտէնիլէնին թամմիլ իլին.  
(քաղաքակրթութեան սկզբունքը հանրացը-  
նել) աղը օլմալը. հապասը բուհուն թէգ-  
քիլէթի (ոգոյ ղգացումները նուիրագոր-  
ծել) իլին:

«Թէաթրօ, էհալիլի ինղար իտէր. լաքին  
իլմի ալիլազ ու քիթապէթ. ինսանը միւ-  
թէրիլ տիր (գմարդ կը ներկայացընէ). իշ-  
թէ պու տուր պիլիլ էլան տէվալընտա  
պուլունտուգումուգ (մեր շարունակած) վէ  
քեաթիլէրի էրալալի թէֆիլիլ ու թէճէսիւ-  
սին (քննարանք) այն էլ եաղըն իլէ ճէղմ  
ու ֆէնմ իթտիլէրի (լաւ հաթիլըն) 1850  
ուն մէյլ ու սիլազը. Պու սահիլիլէրի հիւ  
պիր ղըտա վէ միւթալիլ (հակառակ) իգ-  
տամ (Չանք) մաշվ ու ճէրհ (Չրել) իտէ-  
մէր:

«Նիւքսէթ թէֆտիլիւս (բարձր քըննա-  
դատութիւն) իլմի քիթապէթիլէ հէմ ըազ ու  
էթքեար տըր (համաձայն):

«Էմրի հաթաթըն օլ օօն քէրթէսինտէ քի  
պէն պուլունտուգում տուր. գարիպէն միւ-  
շահէտէ ('ի մօտոյ նշմարել) օլունապիլիլ.  
նիհալէթի էօմրի եանի օլ պիհատտ օլան հէյ-  
յէթի (անսահմանութիւնը) վէ պու թէրքի  
տիւնեա խուսուսու իտէ քիլինին աղ ու իւ-  
յինտէ սալիլ պիր միւթալէա վէ թէֆէքըր-  
(լուրջ խորհրդածութիւն) էսէրի պըրազըր.  
իմտի պու թէնհանիլին (առանձնութիւն)  
հալիմաթ թէտարիքեաթընտա պուլունտու-  
ղում օլ բիւր թէէսիւլ (տիւր) ֆըրգա-  
թա (մեկնութիւն) տիւշար օլմազտան. սիլէ-  
րին պիր միւթէսիլ (ճարտասան) մէք-  
թապուլունգա մալիք օլմազ պէնիմ իլին էվ-  
լեա վէ էնֆա տըր քի. անընա քէնտիլի  
սիլէրլէ շազըրուռն-պիրն-նէթօ թէխալիլ-  
իտէրիւմ. պու պիր հիւսնի միւշապէնէթ տիր  
(քաղցր նմանութիւն) դուրուպ ու թուլուի  
շէմս միլանընտա (արեւուն մարը մտնելուն  
եւ ծագման մէջ):

«Սիլիլէր պանա իւսալմէտիլի թէպ-  
լիլ իթմէքտէսիլիլ. պանա. քի ղաթէն «գա-  
լըն սաղըլըա» թէպիլիլին իծրասը թէհի-  
յէսինտէ իտիւմ:

«Միւթէլէքքիլիւմ սիլիլիլտէն. պէնիւմ  
գարարըն պիլա միւպէտտէլ (անդրդուելի)  
տիր. գալիլմտալիսիլիլէրէ մէրալթ տուր:

Իթթիլալ ատտ իտէրիւմ քէնտիլի քի  
իւսիւմ սիլիլիլէրլէրէ անընադ տըր. շիւնքի  
սիլիլին էաւմիլիլ պիր թահի էնճիւմ-արա-  
տըր (աստեղագիտական):»

Վ.Ի.Բ.Թ.ՕՐ.-Հ.Ի.Կ.Պ

ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐ

Մանկութեան օրեր, երազի նման,  
Անցաք գնացիք, այլ չէք գառնալու.  
Ո՛հ, դուք երջանիկ, ո՛հ անհող օրեր,  
Ընդունակ միայն ուրախացնելու:

Չեղանից յետոյ եկաւ գիտութիւն,  
Իւր ծանր հալիւսընով աշխարհի վերայ.  
Ամեն բան ինկաւ մտածութեան տակ,  
Իոպէ չմնաց ազատ կամ ունայն:

Գիտակցութիւնը յաջորդեց սորան.  
Ազգի վիճակը ծանրացաւ սրտիւս...  
Ապողոն տուեց ինձ իւր քնարը,  
Որպէս փարատիչ տրտում ցաւերիւս:

Աւա՛ղ, այդ քնարը իմ ձեռքում հնչեց,  
Նոյնպէս լալագին, նոյնպէս վշտահար.  
Ինչպէս իմ սիրտն էր, իմ զգացմունքը.  
Ուրախացուցիլ չգտայ մի լար:

Ես այն ժամանակ միայն զգացի,  
Որ այդ ցաւերից աղատուելու չեմ.  
Որչափ իմ ազգս կը մնայ ստորակ,  
Օտարների ձեռք, անխօս տիրաղէմ:

Մանկութեան օրեր, ինչու այդպէս շուտ  
Թուաք գնացիք, անդարձ յաւիտեան.  
Ես այն ժամանակ անհող ու ազատ,  
Կտրծումիլ ինձ աշխարհի իշխան:

Գերութեան չղթան ինձ զգալի չէր.  
Եւ ոչ բռնութեան անգութ ճանկերը.  
Չեղանից յետոյ ծանրացան նոքա,  
Ո՛հ անիծում եմ ես այս օրերը:



Լուս կաց, դու քնար, այլ մի հնչեր ինձ,  
Ապողոն յետ առ դարձեալ դու նորան.  
Տուր մի այլ մարդու, որ ընդունակ է,  
Ձոհ բերել կեանքը օրրած աղջկան:

Ես պիտի դուրս տամ դէպ ի հրապարակ,  
Առանց քնարի, անդարդ խօսքերով.  
Ես պիտի դոչեմ, պիտի բողոքեմ,  
Խաւարի ընդդէմ պատերազմով:

Ներկայ օրերում այլ ինչ սեւ քնար,  
Քուր է հարկաւոր կարծի ձեռքին.  
Արիւն ու հրակ թշնամու վերայ,  
Այս պիտի լինի խորհուրդ մեր կեանքին:

Քող պատգամախօսը, նազած Ղեզվի,  
Իւր եռոտանու վերայ իրիւրի.  
Թող միշին պարու գաղափարներով,  
Ամբոխը խաբել ճգնի աշխատի:

Թող նա թարգմանէ զպարտութիւնը,  
Թող մխիթարուի ծովի ամերում.  
Մենք ազատութեան ենք միայն թարգման,  
Միայն այս խօսքս ունիւք բերանում:

Ով Հայր, ով դու Հայր, որ երկնքումն ես,  
Ինչպիսի թշուառ մեր անտէր ազգին.  
Մի տար զո՞ գնայ թշնամիների,  
Նա այլ չէ լսում Ղեզվեան հարցուկին:

ԿՈՄՍ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ

ԼԻՎՐՈՒՄ ԲԱՄՈՒԳ ԲԻԵԱԶԱՍԸ

7 օգոստոս 1867 Մանչէսթէր

Օգոստոս 1 Բէւլ-Քէնթ:

Պու կիւն բիւշա պիր աղ էյիճէ օլուպ,  
սաթը 12 պին պալեա օլուպ տուր,

Օգոստոս 2 Էյ-Տ:

Պու կիւն բիւշա պիր թէպէտտիւլաթ  
սոգ տուր, սաթը 10 պին պալեա տուր:

Որթա Ամէրիգան 10 1-4 Բէնա

Ալեա Մըւր 14 1-3 »

Եյր Տօլարա Սուրաթ 8 1-4 »

Պու հաթթաքի սաթը 56,690 պալեա,  
պուլարտան 2380 ի մատրապաղար 15,430  
ու թաշրա վէ մապագի 10,680 պալեասը  
եւրի փապրիգալար իչին տիր:

Պու հաթթաքի իտիսալաթ 34,654 պալեա,  
պու տէնէր 1,991,857, կէչէն սէնէ պու  
թարիլտէ օլան սէվնուտ 958,350 պալեա ի-  
տի, պու կիւնքիլհաղը 675,800 պալեատուր:

Օգոստոս 3 Էյ-Տ: Էյ-Տ:

Պու կիւն իսթէք իյի իտի. ֆիաթլար  
չօգ գալի հալտէ տիրէր: Պու կիւն սաթը  
1000 պալեա տուր:

Օգոստոս 5 Էյ-Տ: Էյ-Տ:

Բիւշա պիր ֆիաթլար ճիւմա իրթէսի կիւն-  
քի կիպի տիր, սաթը օն պին պալեա:

Օգոստոս 6 Էյ-Տ:

Պու կիւն բիւշա գիւտէ կէվէք տիր,  
սաթը օն պին պալեա տուր:

(Կլաոգօ տէմիր բիւշապը)

Բիւշա Բէք գիւտէ գալի տիր. սաթը-  
ըլար 53 իլին իսթէմէքտէ օլուպ, ալըճը-  
ար 52 իլին 11 Բէնա վիրմէքտէ տիրէր,  
Նօ. 1. 35 իլին 9 Բէնա. Նօ. 3. 52 իլ-  
ին 9 Բէնա,

ՎԻԵՆԱ ԲԻՅԱՆԳՈՒՄԻ

Աւթորիա տէվէթի ֆէիմէսի թա-  
րաֆընտան թէէմին օլունուպ, վիեննա-  
նըն «Շթաթ Լօղ» նամ բիւնքօ պիլէթ-  
լէրի, Տէր-սաւաթէթտէ ֆուեռմաճու չար-  
չըսընտա ֆարամանը օլու սօգաղըն-  
տա 26 նիւմէրօ տիւք քեանտա Պաղտա-  
լեան ֆուեռմաճու Մկրտիչ աղա եւտի  
իլէ պէ հէր պիլէթ 30ար շուրուչա ֆի-  
րուխթ օլունուր:

|                                                                                                                             |             |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------|
| Իշպու բիւնքօ 900 նիւմէրօտան միւ-<br>րէթթէպ, ճէման 442,800 ֆիօրին գաղա-<br>նաճագ օլուպ, թաֆսիլաթը գիրտէ պէ-<br>եան օլունուր: |             |         |
| 1 ինճի                                                                                                                      | 4           | 200,000 |
| 2 "                                                                                                                         | 4           | 30,000  |
| 3 "                                                                                                                         | 4           | 15,000  |
| 4 "                                                                                                                         | 4           | 10,000  |
| 5 "                                                                                                                         | 2-5000 տէն  | 10,000  |
| 6 "                                                                                                                         | 3-2000 տէն  | 6000    |
| 7 "                                                                                                                         | 6-1000 տէն  | 6000    |
| 8 "                                                                                                                         | 15-500 տէն  | 7500    |
| 9 "                                                                                                                         | 30-400 տէն  | 12,000  |
| 10 "                                                                                                                        | 840-150 տէն | 126,000 |
| 900                                                                                                                         |             | 442,800 |

Մէգքիւր բիւնքօ իշպու պին սէքիզ  
եիւղ ալթմըշ եւտի ալաֆրանկա սեպ-  
տեմբեր 1 տէ չէքիլէճէք օլուպ, իսապէթ  
իթմէյէն նիւմէրօլարըն պատէ հու հիւք-  
միւ օլմաեաճագ տըր: Մէգքիւր պիլէթլէր  
ալաֆրանկա օգոստոս 31 տէք ֆիրուխթ  
օլունուր:

Գաղանան նիւմէրօլար իշպու դաղէ-  
թա վասէթասըլա նէչը ու իլան օլունա-  
ճագ տըր:

Պալեատէ գեքը օլունան փիեանգօնու-  
ն «Լօղ» թապիր օլունան անա պիլէթլէ-  
րինտէն տախի կէթիլիմիշ օլուպ, մէր-  
գուճ Մկրտիչ աղա տիւք քեանտա ֆի-  
րուխթ օլունուր: Իշպու Լօղլարըն մէգ-  
քիւր պիլէթլէր կիպի գաղանաւորը  
հալտէ հիւքմիւ կէչմէյիպ, նիւշայէթինէ  
գատար միւթէպէր տիր, եանի պու տէ-  
ֆա տէյիլ իսէ էլպէթտէ նիւմէրօսու պիր  
տէֆա գաղանաճագ տըր: Մէգքիւր Լօղ-  
լար իսթէնիլտիկի վագըթ ախէրէ ֆի-  
րուխթ օլունապիլիւր, վէ սէնէ պէ սէնէ  
պէտէյի արթմագտա տըր:

Կէրէք պիլէթլէր վէ կէրէք Լօղլարա  
տայիր գիւտէ մալիւմաթ իսթէյէն զաթ-  
լարըն, մէրգուճ Պաղտալեան Մկրտիչ  
աղաեա միւրաճաթ իթմէյէրի լաղըմ  
կէլէճէ կի իլան օլունուր:

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

... Միւլէլի Թ:

Պաղէն զապէթայի միւթէպէրինիզ  
վաթըթասըլա իրէք թօխումու իլանա-  
լը կէօրիւմիւշ օլունուրտան, պիղաւ

էհալիյէ իլան իթմէյէ միւսաղաթ ի-  
տէրիզ քի, Էլին չէհրի ճիւլարընտան  
պիր գալ սէնէտէն պէրու հասըլ օլան  
թօխումլարըն, Պրուսա, Կէյվէ, Էտիրնէ  
վէ սայիր թուլթուգ հասըլ իտիլիշ պէլ-  
տէ վէ գարիյէլէրտէ սընանըմըշ վէ էյի  
թանըմըշ օլան ճիւստէն օլարագ, պու  
սէնէ Բինկեան գարիյէսինտէ 40 օգգա  
գատար թօհում հուսուլէ կէթիլիմիշիզ  
տիր. պու թօխումուլէն, պիր տիրէճմ  
թօխումտան 4-5-1 օգգա գատար գօ-  
ղա հասըլ օլան ճիւստէն օլունուրտան,  
իսթէք իսէն գէվաթըն Ըղղաթ  
բազարընտա վագը Բինկեանը Մեճա-  
տուրեան սարաֆ Պաղտասար աղաեա  
միւրաճաթ իթմէյէրի պէեան գըլընըր:  
Բինկեան գարիյէսի նամը իլէ ֆի-  
րուխթ օլունան թօխումլար հագգընտա  
գարիյէի մէգքիւր քահանալարը վէ թա-  
ղական խորհուրդուն չէհաւտէթնամէսի  
պուլունմատըղը հալտէ, օլ թօխումլար  
միւթէպէր թուլթուլմաեաճագլար տըր:

17 յուլիս 1867 Բինկեան  
Մ. Յ. Ներսէսեան  
Բինկեանցի

Իքի պաշը վէ տէօրթ գօլու պիր չօճագ

Եարը պէլինտէն աշաղա աւտէթա պիր  
ինսան կիպի իքի աեապըլ օլուպ, ֆազաթ  
օնտան եօգարըն պիր պիլէթլինէ եափըշ-  
մըշ իքի վիճուտ, իւգէրինտէ իքի պաշ,  
հէր պիր չէյի իլէ թէքմիլ ինսան պաշը  
օլարագ, վէ օմուլարը իւգէրինտէ իքի-  
չէր գօլտան 4 գօլ պուլունտուղու, վէ  
պիր ուլուպ պիր կիրաճ գատար գուլ-  
րուղու պուլունտուղու հալտէ, տօղտու-  
ղու հէյեթիլի ալիյէսի իլէ մուհաֆազա  
օլունումու պիր չօճագ, Գալաթա ճատ-  
տէսինտէ 48 նիւմէրօլու տիւք քեանտա  
սէյր իթտիլիմէքտէ օլուտուղու, էհիլմէ-  
րագըն մալիւմիւ օլմագ իւղըն իլան գը-  
լընմըշ տըր: Մէրգուճ չօճուղուն հիշ պիր  
եալիմա հալի օլմատըլըն էհալի թարա-  
ֆընտան էմիլիթ օլունմագ իլին, Զապ-  
թիյէ պաշ թապիպի Աթա պէյ հագգէթ-  
լէրի լալուլթալըղը մարիֆէթի իլէ ալան-  
մըշ օլուտուղու պէեան օլունուր:

Պէօյլէ պիր աճիպ վէ նասիտէ չէյին  
սէյիլի իլին, վագաա գիւտէ աուլու-  
լիյէ ալընմագ իլին տէյէրի վար իսէտէ,  
պիւթիւն էհալի կէլիպ, կէօրէպիլիյէ-  
րինէ սուհուլէթ օլմագ իլին 2 չէր գու-  
րուշ տուլթուլիյէ ալընմագ տըր:

ԲԱՆԻՊ ԶԱԳԻԲԱ  
ԳԵՐԵՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ  
ԼԻՎՈՆ ԶԻՆԱՅԵՆ ԲԱՊԱՆԵՍԻՍԻՅԵ  
ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՊԱՆԵՍԻՍԻՅԵ  
ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՊԱՆԵՍԻՍԻՅԵ  
ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՊԱՆԵՍԻՍԻՅԵ